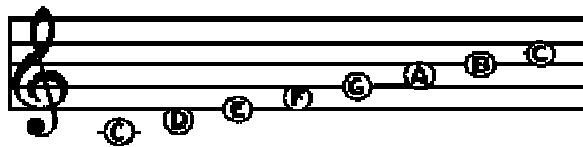

Algemene Muziek Theorie

3de jaar

Theorie

A. HERHALING AMT M1 & 2	- 2 -
1. Hoofdakkoorden en nevenakkoorden; verbindingsregels	- 2 -
2. Akkoordverloopschema.t	- 3 -
3. Harmoniseren van melodieën, cadensen	- 4 -
4. Tussendominanten en modulaties.	- 4 -
5. Melodiebouw; versieringsnoten, vorm, melodiecurve	- 4 -
6. Maatwisselingen	- 4 -
B. AKKOORDEN IN SIXTLIGGING	- 5 -
1. Herhaling liggingen; de sixtligging	- 5 -
Hoofdakkoorden in sixtligging	- 6 -
1. Dubbelingsregels I6, IV6 en V6	- 6 -
2. Sixtliggingen verbinden met akkoorden in grondligging #1: I6 – IV en V6 – I	- 7 -
3. Sixtliggingen verbinden met akkoorden in grondligging #2: IV6 – V	- 9 -
4. Andere verbindingen:	- 10 -
d. Figuratie in de bas: IV – IV6 – I, I – I6 – V.	- 10 -
e. Opeenvolgende sixtakkoorden: I6 – V6, IV6 – I6, IV6 – V6	- 11 -
Nevenakkoorden in sixtligging	- 12 -
1. Dubbelingsregels voor II 6	- 12 -
2. Verschillende verbindingen met II6	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3. Dubbelingsregels voor VII6	- 12 -
4. Verschillende verbindingen met VII6	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5. Over de sixtligging van het akkoord op de VI de en de III de graad	- 14 -
6. Het Napolitaans sixt akkoord	- 15 -
Opeenvolgende sixt liggingen; clichés	- 15 -
1. I – V6 – I	- 15 -
2. I – VII6 – I6 – II6 – V	- 15 -
3. V – IV6 – V6 – I	- 15 -
4. IV – I6 – VII6 – I	- 15 -
Sixten als versieringsnoot	- 15 -
C. TUSSENDOMINANTEN, CHROMATISMEN, MODULATIES	- 15 -
1. tussendominanten in sixt-ligging	- 15 -
2. modulaties met sixt liggingen	- 15 -
3. chromatiek	- 15 -

A. Herhaling AMT M1 & 2

1. Hoofdakkoorden en nevenakkoorden; verbindingsregels.

In het eerste jaar AMT leerden we werken met de **hoofdakkoorden**. I, IV en V.

In het tweede jaar AMT werkten we met de **nevenakkoorden** II, III en VI.

We zagen dat elk van deze akkoorden een bepaalde betekenis of functie heeft.

De drie functies, of krachten die werkzaam zijn in muziek zijn:

TONICA, DOMINANT en SUBDOMINANT.

Over hoe we deze akkoorden op elkaar kunnen laten volgen : zie het hoofdstukje “akkoordverloopschema”.

a. Kwintverbindingen

- Gemeenschappelijke noot en dichtstbijzijnde noten opzoeken
- Tegenbeweging
- Gemeenschappelijke noot, dichtbijzijnde noot en sprong (pw)
- Andere verbindingen (o.a. met V7 en het cadentieel kwartsixt akkoord)

b. Secondeverbindingen

- Tegenbeweging
- Tegenbeweging; de leidtoon stijgt (V-VI) (2X3 op VI)
- Parallelle tertsen (positiewijziging)
- Andere verbindingen (o.a. met V7 en het cadentieel kwartsixt akkoord)

c. Tertsverbindingen

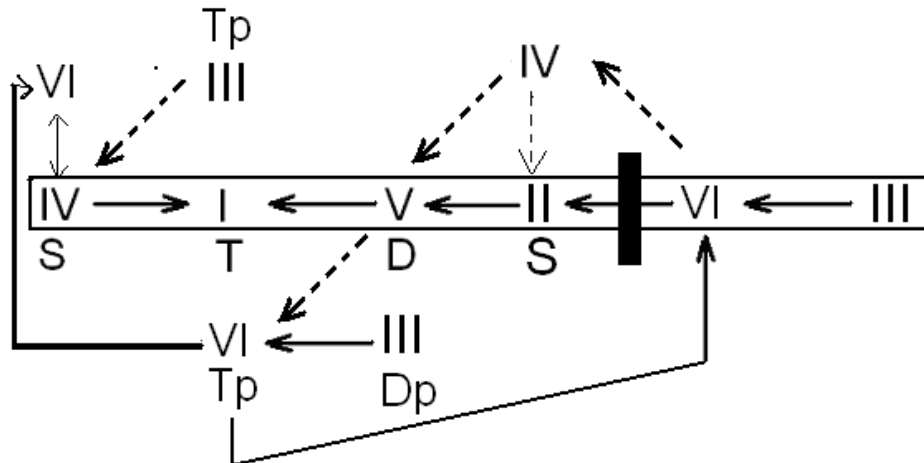
- Twee gemeenschappelijke noten en dichtstbijzijnde noot opzoeken
- Tegenbeweging (op dalende tertssprong)
- Uitwisselen van gemeenschappelijke noten en dichtstbijzijnde noot opzoeken
- Andere verbindingen (o.a. met V7 en het cadentieel kwartsixt akkoord)

2. Akkoordverloopschema.t

Van I uit kan je overal naartoe. Van daar uit kan je dan een weg terug naar I uitstippelen met het akkoordverloopschema.

Kwintverbindingen en dalende tertsverbindingen klinken doorgaans heel soepel.

Secondeverbindingen dien je soms omzichtig te behandelen.

3. Harmoniseren van melodieën, cadensen

Wanneer je melodieën harmoniseert schrijf

- o Speel of zing de melodie enkele keren voor je ze harmoniseert,
- o Bepaal de cadensen

Naam	Akkoorden	“gevoel”	bovendien
Volmaakte cadens	V-I	Rust, slot, thuiskomen, het is gedaan...	Bij definitief slot best octaaflijging.
Bedrieglijke cadens	V-VI	onverwacht slot, je verwacht de tonica, maar krijgt de Tp	de bas is de bedrieger (die zingt VI i.p.v. I). Dubbele terts op VI.
Halve cadens	Einde op V of V7 (voorafgegaan door I of IV)	Spanning, verwachting, er komt nog wat...	Gevolgd door IV of V. Het dominant septiem akkoord vergroot de spanning nog.
Plagale cadens	I-IV-I	Uitbreiding van de volmaakte cadens.	Cadens zonder leidtoonspanning.

4. Tussendominanten en modulaties.

5. Melodiebouw; versieringsnoten, vorm, melodiecurve....

6. Maatwisselingen

B. Akkoorden in sixtligging

1. Herhaling liggingen; de sixtligging

De term "ligging" wordt voor verschillende zaken gebruikt.

- 1. De verhouding tussen de *basnoot* en de *topnoot*.

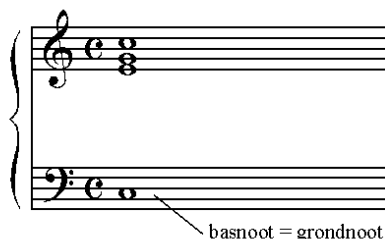
We duiden dit **boven** de notenbalk aan.

Het cijfer geeft dan aan of de topnoot de octaafnoot, de terts of de kwint van het akkoord is.

octaafligging tertsligging kwintligging

- 2. De gebruikte **afstanden tussen de verschillende akkoordnoten**.
hiervoor gelden enkele regels:
 - De verschillende stemmen mogen elkaar niet kruisen.
De volgorde moet dus altijd , van boven naar onder: 1ste , 2de , 3de en 4de (bas)stem blijven. De stemmen mogen wel *SAMENVALLEN* in unisono!!
 - Tussen de derde en de vierde stem mag er meer dan een octaaf zijn. Tussen de andere stemmen maximum een octaaf.
- 3. De verhouding tussen een akkoord en zijn basnoot. Voorlopig werkten we bijna altijd in grondligging. (Basnoot = grondnoot)

Een sixtligging is de eerste omkering van een volmaakte drieklank.
Dit wil zeggen:

- De bas heeft niet langer de *grondnoot* van het akkoord
- De bas heeft de *terts* van het akkoord

I Grondligging 16 eerste omkering

Hoofdakkorden in sixtligging.

1. Dubbelingsregels I6, IV6 en V6

Opmerking [E1]: + MELODIEBOUW

- Men kan bij I, IV en V in sixt ligging de *grondnoot* of de *kwint* dubbelen.
- De *basnoot* wordt *niet* gedubbeld.
- Men kan dus alles behalve de basnoot dubbelen.

The image shows two musical examples side-by-side. The left example is labeled 'piano stijl' and shows a grand staff with block chords in the right hand and a simple bass line in the left hand. The right example is labeled 'vierstemmig' and shows a grand staff with four-part vocal or instrumental settings in both hands. Below the piano style example, the number '16' is written.

In een piano-schrijfwijze met blokkakkoorden in de rechterhand leidt dit soms tot drestemmigheid:

The image shows a musical example in piano style with a 3/4 time signature. The right hand contains block chords, and the left hand contains a simple bass line. An asterisk (*) is placed in the first measure of the right hand to indicate a three-part texture.

Maak nu de oefeningen op sixt liggingen van hoofdakkorden

2. Sixtliggingen verbinden met akkoorden in grondligging #1: I6 – IV en V6 – I

Het volstaat bij deze verbindingen

- Zoveel mogelijk **gemeenschappelijke noten** behouden, de **dichts bij gelegen noten** opzoeken, en indien nodig **tegenbeweging maken**
- Controleer daarnaast ook of de **dubbeling** overal in orde is.

The image shows two musical systems. The first system illustrates the connection between I6 and IV. The bass line starts with a half note G (I6), moves to a half note C (IV), and then to a half note F (IV). The treble line starts with a half note G (I6), moves to a half note C (IV), and then to a half note F (IV). The second system illustrates the connection between V6 and I. The bass line starts with a half note G (V6), moves to a half note C (I), and then to a half note F (I). The treble line starts with a half note G (V6), moves to a half note C (I), and then to a half note F (I). Below the notes, the chord symbols I, I6, IV, V, V6, and I are written, with brackets indicating the connections between I6 and IV, and between V6 and I.

Deze verbindingen klinken zeer goed met een sixt interval tussen de bas en de bovenste stem. Die noot daalt dan best naar de terts van het daaropvolgende akkoord.

The image shows two musical systems illustrating voice leading. The first system shows the connection between I6 and IV. The bass line starts with a half note G (I6), moves to a half note C (IV), and then to a half note F (IV). The treble line starts with a half note G (I6), moves to a half note C (IV), and then to a half note F (IV). The second system shows the connection between V6 and I. The bass line starts with a half note G (V6), moves to a half note C (I), and then to a half note F (I). The treble line starts with a half note G (V6), moves to a half note C (I), and then to a half note F (I). Above the notes, the numbers 6 and 3 are written, indicating the intervals between the bass and the top voice.

Opgelet voor “bedekte octaven” en “bedekte kwinten”.

Die ontstaan zo:

- twee stemmen bewegen in dezelfde richting
- ze komen uit op een onderlinge kwint of een octaaf
- de bovenstem maakt een **sprong**, en de onderstem een secondebeweging.

beide stemmen bewegen in dezelfde richting

ze komen uit op een octaaf

sprong

de onderste stem maakt een secondebeweging

beide stemmen bewegen in dezelfde richting

ze komen uit op een kwint

sprong

de onderste stem maakt een secondebeweging

Omdat bij de verbindingen I6 – IV en V6 - I de bas steeds een secondebeweging maakt is het duidelijk waarom dit probleem hier nu ter sprake komt. Vaak is het eenvoudig te omzeilen door een andere dubbeling op het sixtakkoord te nemen.

Enkele voorbeelden:

bedekte kwint

bedekt octaaf

FOUT

GOED

FOUT

GOED

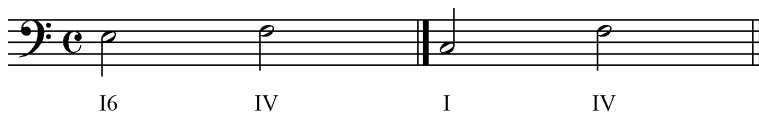
I6 IV I6 IV V6 I V6 I

Maak nu de oefeningen op de verbindingen I6 – IV en V6 - I

3. Sixtliggingen verbinden met akkoorden in grondligging #2: IV6 – V.

Net zoals in de vorige verbindingen maakt de bas bij IV6 – V een secondebeweging. Toch maken we deze verbinding niet volgens die regels.

Bij I6 – IV en V6 – I, waar de bas ook een secondebeweging maakt, deden we dat ook niet, maar daar was het duidelijk waarom; Bekeken vanuit de grondnoot zijn het *kwintverbindingen!*

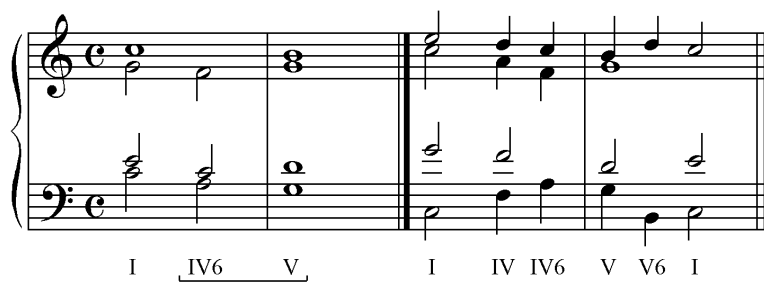

De bas maakt een secondebeweging, maar het blijft een kwintverbinding.

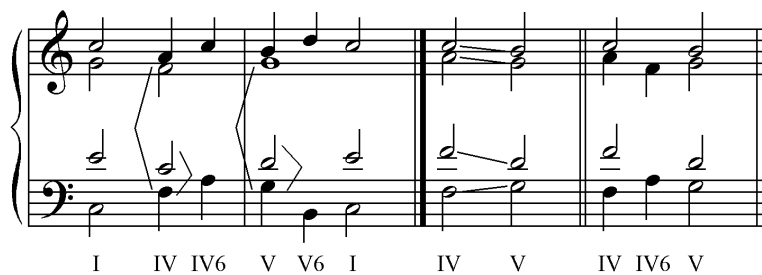
IV6 - V is bekeken vanuit de grondnoot wel een secondevbinding, maar kan in deze gedaante niet met tegenbeweging gerealiseerd worden. Bij deze verbinding volgt men volgende algemene regels:

- Economie van beweging: dichtstbijzijnde noten opzoeken.
- Uitkijken voor parallelle kwinten en octaven
- Kies de meest geschikte dubbeling op IV6 (vaak helpt het de kwint i.p.v. de grondnoot te dubbelen om problemen op te lossen.)

Voorbeelden:

In de verbinding IV – IV6 – V ontstaan er makkelijk verborgen parallelle kwinten en octaven. Om die parallellismen te vermijden maak je best eerst gewoon de verbinding IV – V:

Het is natuurlijk ook mogelijk IV6 met V7 te verbinden (dat maakt de verbinding zelfs eenvoudiger!) of met het cadentieel kwartsixt akkoord.

I IV6 V I IV IV6 $\frac{V6}{4}$ $\frac{7}{3}$ I

4. Andere verbindingen:

d. Figuratie in de bas: IV – IV6 – I, I – I6 – V. ...

Wanneer de bas langs de terts van een akkoord naar een volgend akkoord gaat, kan men de bovenstemmen ook gewoon laten liggen. Deze verbinding maken we met de verbindingsregels die we al kennen. De bas maakt gewoon een versiering.

I (I6) V IV (IV6) I

Toch moet je uitkijken voor parallellismen. Die kan je soms eenvoudig vermijden door bijvoorbeeld tegenbeweging te maken.

I I6 IV I dg I6 IV

e. Opeenvolgende sixtakkoorden met gescheiden beweging in de bas:

I6 – V6, IV6 – I6, IV6 – V6

Met "gescheiden beweging" bedoelen we gewoon dat de bas een sprong maakt.

Opeenvolgende sixt liggingen waarbij de bas een sprong maakt verbinden we volgens de hoofdregels:

- Gemeenschappelijke noot
- Dichtstbijzijnde noot opzoeken
- Dubbelingen controleren en parallellismen vermijden.

We herhalen het: problemen kan je hier vaak oplossen door de meest geschikte dubbeling op de sixt ligging te zoeken

Voorbeeld

The image shows a musical score for a bass line exercise in 3/4 time. The bass line consists of three measures. The first measure has a half note G2 and a quarter note F2. The second measure has a half note E2 and a quarter note D2. The third measure has a half note C2 and a quarter note B1. The notes G2, E2, and C2 are connected by a brace and labeled 'I6' below. The notes F2, D2, and B1 are connected by a brace and labeled 'IV6' below.

maak nu de oefeningen op figuratie in de bas en opeenvolgende sixtliggingen in gescheiden beweging.

Nevenakkoorden in sixtligging

1. Dubbelingsregels voor II 6

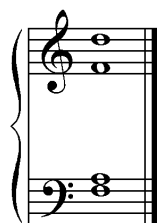
Dit waren de dubbelingsregels voor de **hoofdakkoorden** (I, IV en V) in sixt ligging:

- De **grondnoot** of de **kwint** dubbelen.
- De **basnoot** wordt **niet** gedubbeld.
- Men kan dus alles behalve de basnoot dubbelen.

Voor het akkoord op de IIde toontrap gelden andere regels. Dit akkoord in eerste omkering heeft namelijk de IVde toontrap in de bas. Omdat dit een tonale noot is kunnen we deze **wel** dubbelen.

In feite leerden we dit akkoord al in het eerste jaar: het is hetzelfde akkoord als een IVde graad met een “versierings-sixt”. Het enige dat verandert is de becijfering; we schrijven nu II6 in plaats van IV met versierings sixt. Hieronder toch nog even de dubbelingsregel voor II6.

- Bij II6 dubbel je (bijna altijd) de **BASNOOT!**

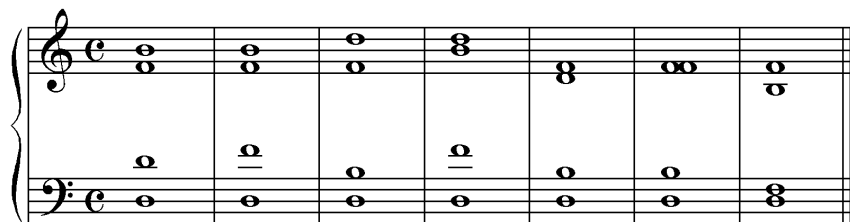
II6

2. Dubbelingsregels voor VII6

Tot op heden gebruikten we het akkoord op de VIIde toontrap nog maar zelden. In grondligging komt het in de literatuur ook weinig voor. In sixtligging kunnen we het echter goed gebruiken. Omdat de grondnoot van het akkoord de leidtoon is gelden ook hier weer andere dubbelingsregels:

- Dubbel **NOOIT de grondnoot** (dat is de leidtoon!)
- Dubbel de **terts** (dat is de basnoot) óf de **kwint** van het akkoord.

Hieronder enkele van de mogelijkheden. (De regels dat de drie bovenstemmen onderling nooit verder uit elkaar liggen dan een octaaf, en elkaar niet kruisen, blijven gelden.)

VII6 VII6 VII6 VII6 VII6 VII6 VII6

VII6 wordt heel vaak ingeschakeld tussen I en I6 en vice versa:

I VII6 I6 VII6 I

Lees ook nog eens het hoofdstuk “II als dominant-ervanger” uit AMT M2

Maak nu de oefeningen op II6 en VII6

Dubbelings-regels voor alle sixtakkoorden:

AKKOORD	DUBBELINGSREGEL	WAAROM
I6	Kwint of grondnoot dubbeln. De basnoot bijna nooit dubbeln.	Zoveel mogelijk de grondnoot of een tonale noot dubbeln (bij V6 is de kwint geen tonale noot)
IV6		
V6		Bij VDe basnoot is de leidtoon! (nooit dubbeln!)

grondnoot en kwint zijn tonale noten

I6 IV6 V6

(alleen de kwint is geen tonale noot.)

AKKOORD	DUBBELINGSREGEL	WAAROM
II6	De basnoot dubbeln	De basnoot is de tonale noot (IV)
VII6	Nooit de grondnoot dubbeln De basnoot of de kwint wel.	De grondnoot is de leidtoon! Die kan nooit gedubbeld worden!

De grondnoot is de leidtoon!

II6 VII6

De basnoot is IV

Geurickx Oefening 89-94 blz 53-54

3. Over de sixtligging van het akkoord op de VI de en de III de graad

Het sixtakkoord van de VIde toontrap zou de tonica als basnoot hebben, waardoor we het ervaren als een sixtversiering op I.

Het sixtakkoord van de IIIde toontrap zou de dominant als basnoot hebben, waardoor we het ervaren als een sixtversiering op V.

The image shows two musical staves in C major. The first staff shows a sixt chord on the VI degree (F major) with the bass note F. The notes in the treble clef are G4, A4, and B4, with fingerings 5 and 6 indicated. The bass clef has a single note F3. Below the staff is the label '(niet VI6!)'. The second staff shows a sixt chord on the III degree (E major) with the bass note E. The notes in the treble clef are G4, A4, and B4, with fingerings 5 and 6 indicated. The bass clef has a single note E3. Below the staff is the label '(niet III6)'. Below the two staves are labels 'I' and 'V' with lines pointing to the respective chords.

4. Het Napolitaans sixt akkoord

Opeenvolgende sixt liggingen; clichés

1. I – V6 – I
2. I – VII6 – I6 – II6 – V
3. V – IV6 – V6 – I
4. IV – I6 – VII6 – I

Sixten als versieringsnoot.

C. Tussendominanten, chromatismen, modulaties

1. tussendominanten in sixt-lijging
2. modulaties met sixt liggingen
3. chromatiek

Opmerking [E2]: Ook iets over naslaande kwinten (Geurickx blz 44)

De sixtligging van de hoofdtriaklanken. I, IV en V

Een sixtligging is de eerste omkering van een volmaakte triaklank.

Dit wil zeggen:

De bas heeft niet langer de grondnoot van het akkoord

De bas heeft de terts van het akkoord

I
Grondlijging

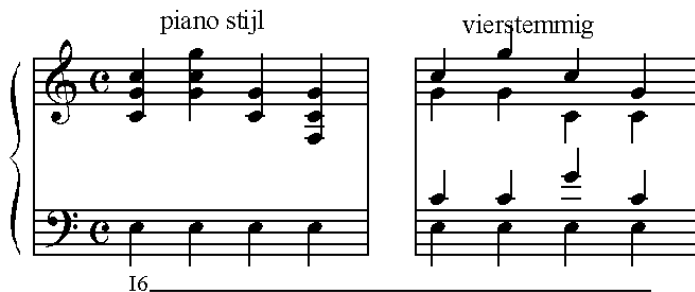
I6
eerste omkering

Dubbelingsregels:

Men kan de grondnoot of de kwint dubbelen.

De basnoot wordt niet gedubbeld.

Men kan dus alles behalve de basnoot dubbelen.

In een piano-schrijfwijze met blokkakkoorden in de rechterhand leidt dit soms tot tweestemmigheid:

Schrijf je gebroken akkoorden, dan kan je natuurlijk de bas noot wel dubbelen:

Hoewel de bovenste realisatie heel trouw de dubbelingsregels volgt, is het duidelijk dat de onderste realisatie veel soepeler, samenhangender en ook makkelijker te spelen (!) is.

Het enige waar in de onderste realisatie rekening mee werd gehouden is dat de terts van het akkoord niet gelijktijdig in de rechter en linkerhand wordt aangeslagen.

Maak nu de oefeningen op sixtligging van I-IV-V

2. Verbinding van I6, IV6 en V6 met akkoorden in grondligging.

We passen de sixtakkoorden op I, IV en V nu toe in volgende verbindingen

I6-IV
en
I6-V

I I6 V I I6 IV

IV6-I
en
V6-I

IV IV6 I V V6 I

Verbindingsregels:

Het sixtakkoord volgt de dubbelingsregel (dubbeling van alles behalve de basnoot)

Uitzondering:

I I6 V

(waarom kan dit beter niet met de verbinding V-V6-I?.....)

Gemeenschappelijke noot, + dichtstbijzijnde noot opzoeken.

Het is gunstig wanneer de sixt (de grondnoot van het akkoord) in de bovenstem ligt. ze daalt dan naar de terts van het akkoord in grondligging.

3. De sixtligging van de neven-akkoorden II en VII

We zagen reeds de sixtakkoorden op de hoofdfuncties I, IV en V

Daarnaast kennen we alleen nog sixtakkoorden op II en VII

I I6 IV IV6 V V6 I I II6 VII6 I

N.B:

Het sixtakkoord van de VIde toontrap zou de tonica als basnoot hebben, waardoor we het ervaren als een sixtversiering op I.

Het sixtakkoord van de IIIde toontrap zou de dominant als basnoot hebben, waardoor we het ervaren als een sixtversiering op V

I V

Dubbelings-regels voor alle sixtakkoorden:

AKKOORD	DUBBELINGSREGEL	WAAROM
I6	Kwint of grondnoot dubbeln. De basnoot bijna nooit dubbeln.	Zoveel mogelijk de grondnoot of een tonale noot dubbeln (bij V6 is de kwint geen tonale noot)
IV6		
V6		
grondnoot en kwint zijn tonale noten		

AKKOORD	DUBBELINGSREGEL	WAAROM
II6	De basnoot dubbeln	De basnoot is de tonale noot (IV)
VII6	Nooit de grondnoot dubbeln De basnoot of de kwint wel.	De grondnoot is de leidtoon! Die kan nooit gedubbeld worden!

VERBINDINGSREGELS voor II6 en VII6

Gemeenschappelijke noten behouden
Dichts bij gelegen noten van het nieuwe akkoord opzoeken

IV VII6 I IV II6 I

Om op II6 de basnoot te dubbelen mogen alle stemmen zelfs in dezelfde richting bewegen

I II6

Tegenbeweging met schuivende stemmen. (De sixt ligt dan gunstig in de bovenstem)

parrallele tertsen en sixten in de bovenstemmen Opgepast voor parrallele kwinten

GOED FOUT!

I VII6 I I VII6 I

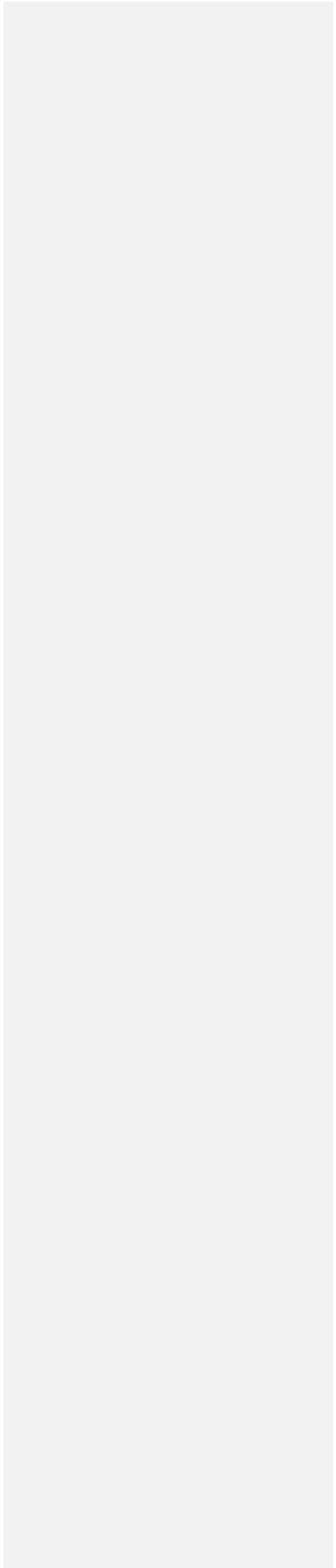
Bestudeer ook eens deze verbindingen:

I VII6 I I VII6 I

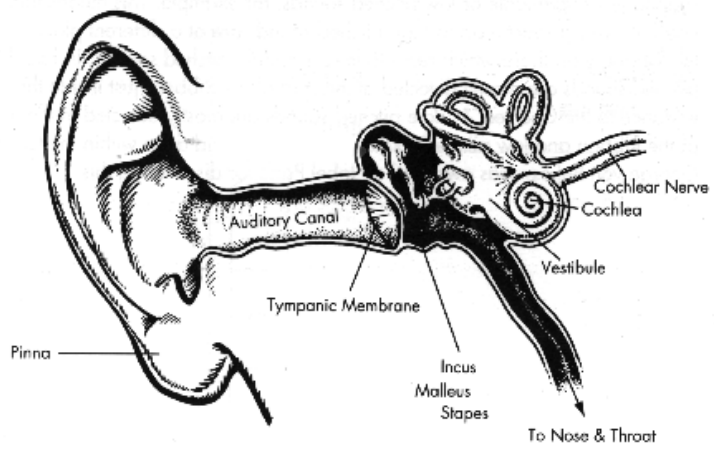
Maak nu de oefeningen op II6 en VII6

Oefeningen

A musical exercise in 2/4 time, G major. The exercise consists of four measures. The bass line starts on G2, moving to A2, B2, C3, D3, E3, and F#3. The treble line starts on G4, moving to A4, B4, and C5. Chord symbols are placed below the bass line: i (G), iv (A), i (B), iv (C), V (D), V7 (E), and i (F#).

GEHOOR

ANALYSE

The image shows a musical score for piano, consisting of a treble staff and a bass staff. The treble staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 4/4 time signature. The music starts with a piano (*p*) dynamic. The melody is characterized by eighth and sixteenth notes, often beamed together. There are several slurs and phrasing marks. Fingering numbers (1-5) are indicated above many notes. The bass staff features a bass clef and provides a harmonic accompaniment with chords and single notes. There are some markings below the bass staff, including what appears to be a double bar line with a repeat sign and some asterisks. The score ends with a double bar line and repeat dots.